

ριέργων, οἵτινες, ὑπολαβόντες ἐπὶ τέλους αὐτὸν μαινόμενον, τὸν ἐκράτησαν ἵνα μὴ ῥιφθῆ δῆθεν εἰς τὸ ἐγγὺς ὕδωρ. Ἐπανερχόμενος ἐκ τοῦ περιπάτου εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ῥακίνας ἔγραφε μίαν πρὸς μίαν τὰς σκηναῖς πρῶτον ἐν πεζῷ καὶ ἀρρυθμῷ λόγῳ, ἔπειτα δὲ ἐσκίρτα ὡς παιδίον καὶ ἔτριβε τὰς χεῖρας ὑπὸ χαρᾶς λέγων καθ' ἑαυτὸν «ἡ τραγωδία μου ἐτελειώθη· ἡ ταῦτης ἔντασις εἰς στίχους ἐμμέτρους γενήσεται αὔριον ἐν τρισὶν ὥραις».

Ὁ Ῥουσσὸ ἔγραφε τὴν πρωΐαν, ὁ Λεσάζ τὴν μεσημβρίαν, ὁ Βύρων τὸ μεσονύκτιον. Ὁ Οὐμβόλδ ἐκοιμήτο μόνον 4 ὥρας, ἔγραφε δὲ πάντοτε ἐπὶ τῶν γονάτων. Ὁ Μίλτων ἐποίει τὰς ἐξόχους ποιήσεις του ἐν ὥρᾳ βαθείας νυκτός, ἐξύπνιζε τὴν θυγατέρα του καὶ τῇ ὑπηγόρευε, τυφλὸς ὢν αὐτός. Ἡ Γεωργία Σάνδ εἰργάζετο 4—5 ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον· ὅταν ἀπνήδα, ἐκάπνιζε· κατὰ τὰς νυκτερινὰς μελέτας ἔπινε μόνον γάλα· τὰ εὐανάγνωστα χειρογράφα της αὐδέποτε οὐδεμίαν εἶχον διόρθωσιν. Ἀναπαυόμενος ἀπὸ τῶν κόπων ὁ Ῥισχειλιὲ ἔπαιζε μετὰ δωδεκάδοξ γαλῶν.

Ὁ Πασχάλ ἔγραφε συνήθως ἐπὶ λεπτοτάτων ταινιῶν χάρτου. Ὁ Βυφὼν ἤγειν ἐπὶ τοῦ χάρτου πέντε καθέτους γραμμὰς· ἐν μὲν τῇ πρώτῃ στήλῃ ἔγραφε τὴν ἰδέαν του οἷα πρῶτον παρίστατο ἐν τῇ αὐτοῦ διανοίᾳ· ἐν τῇ δευτέρᾳ προσετίθει, περὲλειπε, διώρθου, ἐξωνύχιζεν ἄχρις οὗ φθάσῃ εἰς τὴν πέμπτην στήλην, ὅπου ἡ φράσις ἦτο ἤδη ἀνεπίληπτος. Πολλάκις διώρθωσε μίαν ῥῆσιν εἰκοσάκις· κατὰ δὲ τὴν ῥητὴν ὁμολογίαν του, μιᾷ ἡμέρᾳ σαθράτου ἐδαπάνησε 14 ὥρας ὅπως τελειώσῃ μίαν μόνον περίσδον. Γνωστὸν ὑπάρχει ὅτι πρῶτος ὁ Βυφὼν εἶπε le style c'est l'homme. Ὁ Κυβιὲ τὸυναντίον οὐδέποτε διώρθου τὰ ἀπαξ γεγραμμένα, ἔλεγε δὲ μετὰ τοῦ Πιλᾶτου «ὄ γέγραφα, γέγραφα». Ὁ Βολταίρος συνείθιζε νὰ ἐκτυποῖ τὸ πρῶτον δοκίμιον καὶ ὕστερον ἐποίει ὅσας ἔκρινεν ἀναγκαίαις προσθήκας ἢ ἀφαιρέσεις. Γελιοότερος τοῦ Βολταίρου ἀπεδείχθη ὁ Βαλζάκ· τῶν μυθιστορημάτων τούτου τὸ πρῶτον σχέδιον περιεῖχεν ἐκάστοτε 40—50 σελίδας· ἀφ' οὗ ἤθελε τυπωθῆ ἐπυξά· νετο, ἐκαλλωπιζέτο, ἀπηκριβοῦτο καὶ πάλιν ἐτυποῦτο, οὕτως ὥστε πολλοὶ βίβλοι ἐτυπώθησαν ἐκκαίδεκάκις, αὐτὸς δὲ ἐδαπάνησε πλείονα ἢ ἔμελλε νὰ ἀπολάβῃ ἀμοιβῆς διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ πρωτοτύπου. Τὰς «τύχας τοῦ Τηλεμάχου» διώρθωσεν ὁ Φανελὼν ἐπτάκις· ὁ Μίλτων ἀπὸ 40 στίχων ἐποίησεν ἀκολούθως 10· ὁ Βοακλὼ ἔλεγεν «ὄσκις γράφω τέσσαρας λέξεις, ἀπαλείφω ὕστερον τὰς τρεῖς». Ὁ Ῥουσσὸ εἶχε μνήμην τοσοῦτον ἀσθενῆ, ὥστε οὐδέποτε κατάρθωσε νὰ ἀπομνημονεύσῃ ἕξ στίχους. «Μελετῶ ἐν τῇ κλίνῃ (λέγει ἐν ταῖς Ὁμολογίαις του), διασκέπτομαι καὶ μετὰ δυσκολίας καὶ κόπου

ἀπεριγράπτου διατυπῶ τὴν πρότασίν μου. Ἐγείρομαι λοιπὸν ἐκ τῆς κλίνης ἵνα τὴν γράψω ἐπὶ τοῦ χάρτου» ἀλλὰ πρὶν ἐνδυθῶ τὴν ἐλησιμόνησα παντάπασι.» Ὁ Corneille ἔπασχε «πληθῶραν φαντασίας», ἀλλ' ἀνεχαιτιζέτο πλειστάκις διὰ τὴν ἔλλειψιν ἢ μιᾶς λέξεως ἢ τῆς ὁμοιοκαταληξίας· τότε δὴ ἔτρεχε πρὸς τὸν ἀδελφόν του καὶ τὸν παρεκάλει νὰ εὔρη αὐτὸς τὸν κατάλληλον ὄρον. Ὁσάκις ἐπήρχετο εἰς τὸν νοῦν του πληθὺς ποιητικῶν εἰκόνων, ἔδενε τοὺς ὀφθαλμούς, κατεκλίνετο ἐπὶ τοῦ τάπητος καὶ ὑπηγόρευε τοὺς στίχους πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σίζυγον. Ὁ Βύρων ἔλεγε «ζωὴ μου εἶναι τὸ ποιεῖν καὶ τὸ ἀπαγγέλλειν τὸ ποιούμενον, ὀθαντός μου δὲ τὸ γράφειν τὰ ποιήματά μου».

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἐπομένης περισοπιδάστου ἐπιστολῆς τοῦ φειμνήστου Α. Κοραῆ ἀπεστάλη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἰθάκῃ φιλομούσου συνδρομητοῦ ἡμῶν κ. Κ. Ν. Παυλάτου, πρὸς ὃν ἐκφράζομεν τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν.

Σ. τ. Δ.

ΜΙΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ

Κύριε Κοκκινάκη,

Τὸν Γαρτοῦφον συνοιδευμένον μὲ τὴν ἐπιστολήν σου ἔλαβα, καὶ σ' εὐχαριστῶ. Πρὸ αὐτοῦ ἄλλα βιβλία δὲν μὲ ἤλθαν ἀπὸ μέρους σου· καὶ ἐπειδὴ παρέπεσαν καὶ ἄλλων ἀποστάματα διὰ τὰς περιστάσεις, πιθανὸν ὅτι ἔπαθαν καὶ τὰ ἰδικά σου τὴν αὐτὴν τύχην.

Ἡ μετάφρασις εἶναι καλὴ, ὅχι ὅμως χωρὶς σφάλματα. Νὰ τὰ σημειώσω, ὡς ἐπιθυμοῦμαι, δὲν μὲ συγχωροῦσιν οὐτ' αἱ πολλοὶ καὶ βαρεῖται ἀσχολίαι μου, οὐτ' ἡ σχεδὸν ἐβδομηκονταετής μου ἡλικία, στολισμένη μὲ λαμπρὰν ἀρθριτικὴν νόσον.

Πηγὴ πρώτη δυσκολεύουσα τὴν ἀκριβῆ μετάφρασιν εἶναι ἡ βάρβαρος ῥίμα, ἣτις ἐπροσκολλήθη καὶ εἰς ἡμᾶς ὡς ψῶρα. Εἰς τὰς βαρβάρους τῶν Εὐρωπαίων γλώσσας, ἦτον ἴσως ἀναγκαῖον τὸ ὁμοιοτέλεuton, διὰ νὰ τῶν μετριάσῃ τὴν τραχύτητα· ἀλλ' εἰς τὴν ἰδικήν μας, ἂν καὶ βαρβαρωθεῖσαν, πολὺ ὅμως ὑπερτέρον ἐκεῖνων, ἡ ῥίμα ἐμβῆκε δι' ὄργην τῶν Μουσῶν.—Ἄλλ' εἶναι νόστιμος εἰς τὴν ἀκοήν.—Αἰ! καὶ τί δὲν κάμνει νόστιμον ἡ ἕξις; Ἐχουσι καὶ οἱ Αἰθίοπες τὰς Ἀφροδίτας των, ὡς ἡμεῖς οἱ λευκοδερμοὶ· ἔχουσι καὶ ποιητὰς, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν ἀλλάσσοισιν οὐδὲ ἓνα πρὸς δέκα Ὀμήρους.

Ὅπως ἂν ἦναι, παρακαλῶ καὶ σὲ καὶ τοὺς ὁμοίους σου στιχοῦργοις, ἐὰν δὲν ἦναι (καὶ φοβοῦμαι μὴ δὲν εἶναι πλέον) δυνατὸν νὰ ἐξορίσετε τὴν ῥίμαν, νὰ φυλάξετε κἂν εἰς τὴν γλῶσσαν τὴν ἐξουσίαν καὶ τῶν ἀνομοιοτελεύτων σίχων, καὶ νὰ μεταφράξετε κάποτε τὰς ξενικὰς κωμωδίας καὶ εἰς πεζὸν λόγον. Δὲν ἔκαμνες κικὰ νὰ μεταφράσῃς τὸν Μισάνθρωπον τοῦ Μολιέρου εἰς τὸ πεζὸν, ἢ καὶ αὐτόν σου τοῦ-

τον τὸν στιχουργημένον Ταρτοῦφον· νὰ μεταμορφώσῃς εἰς Λογογραφικόν. Ἄν ὄχι ἄλλο, γυμνάξῃς εἰς τὴν μετάφρασιν, καὶ γνάπτῃς ἐνταυτῷ τὴν ἀγναπτόν μας γλῶσσαν, τῆς ὁποίας τὸ ἀμόρφωτον ὠνόμασα δευτέραν πηγὴν τῶν κοινῶν εἰς ὅλους μας σφαλμάτων.

Ὅποια ὅμως καὶ ὁπόσα εἶναι τὰ σφάλματα ταῦτα, δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐλαττώσωσι τὴν προθυμίαν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γλώσσης. Πρώτους εἰς τὴν χρονικὴν τάξιν τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος μᾶς ἐφύτευσεν ἡ φύσις πρωτεῖον δυστυχέστατον, ἂν τὸ παραβάλωμεν πρὸς τὴν μέλλουσαν τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων, ἢ καὶ μεταφραστῶν, λαμπρὰν ἐποχὴν. Ἄλλ' ὅμως εἰς τὰς χεῖράς μας εἶναι νὰ ἀποφύγωμεν τὸ ὄνειδος τῆς δυστυχίας, ἂν ὅ τι ἐνεργοῦμεν σκοπὸν ἄλλον δὲν ἔχη παρὰ νὰ ταχύνωμεν τὴν μακαρίαν ἐποχὴν ἐκείνην. Ὑγίαινε εὐδαιμονῶν!

5 Σεπτεμβρίου, 1816.

A. ΚΟΡΑΗΣ.

ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΤΩΝ ΧΩΡΙΚΩΝ ΤΗΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ

Οἱ γάμοι τῶν χωρικῶν τῆς Λευκάδος ἄρχονται πάντοτε ἡμέραν Σάββατον· προγενεστέρως δὲ, δύο κοράσια ἐκ τῶν εὐειδεστέρων τοῦ χωρίου, ἀνδρικὰ ἐνδεδυμένα, καὶ φέροντα πιστόλια εἰς τὴν ζώνην, ζυμόνουσιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ γαμβροῦ τὰ καλούμενα *κουλούρια τοῦ γάμου*, ἄδοντα ἐκ περιτροπῆς,

Σήμερα 'ν' ἄσπρος οὐρανὸς, σήμερ' 'ν' ἄσπρη ἡμέρα, σήμερα στεφανώνεται ἀπὸς τὴν περιστέρα.
'Σὶ λάμπουν τὰ λαμπρὰ σπαθῖα 'ς τὴν ἀσημένια θήκη, ἔτσι νὰ λάμπῃ κῆ ὁ γαμπρὸς 'ς τοῦ πεθεροῦ τὸ 'σπίτι.
'Ἐκ τῆς αὐτῆς ζύμης κατασκευάζουσι καὶ μέγα τι ἄλλο κουλούριον, καλούμενον *πρωτόπλαστον*, ὅπερ περιτυλίσσουντι ἐρυθρᾷ μετάξῃ, καὶ τηροῦσιν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας τοῦ γάμου. Τὴν πρωίαν τοῦ Σαββάτου σφάζουσι τράγον καὶ ρίπτουσι πυροβόλον, διακηρύσσοντες οὕτω τὴν ἑναρξιν τοῦ γάμου· οἱ ἀκούοντες τὸν κρότον λέγουσιν, — *αἰματώθη ὁ γάμος*. — Τὸ ἑσπέρας τοῦ Σαββάτου ἐτοιμάζουσι σημάϊαν τινὰ, ἣν περ καλοῦσι *μπαϊράκι*, καὶ συγχρόνως προσκαλοῦσι νέον ἄγαμον ἵνα ξυρίσῃ τὸν γαμβρόν. Οὗτος δὲ ξυρίζων ἄδει τὰ ἀκόλουθα δίστιχα·

Μπαρμπερῆς εἶν' ὁ πλάτανος, γαμπρὸς τὸ κυπαρίσσι, καὶ νύφη τὸ κρῶ νερὸ ἀπὸ καλάρια βρύσι.
Φωστῆρας εἶσ' ἀνάλλατος, λεθένης ἀλλαμμένος, καὶ ὄντας βρυστολιστῆς 'σάν ἄγγελος γραμμένος.
'Ἀσῆμια 'ν' τὰ γελέκια σου, καὶ κρῖνος εἶσ' ἀτὸς σου, γιούση καὶ μεραντοῦνερο τρέχει ἀπ' τὸ πρόσωπό σου.
Γαρούφαλο Βενέτικο, κῆ ὄθε κῆ ἂν 'πῆς μυρίζεις, κῆ ἀπ' ὁποια γειτονία διαθῆς ἀντρώγενο χωρίζεις.

Τὴν Κυριακὴν μετὰ τοῦ ἀναδόχου καὶ τοῦ γαμβροῦ πορεύονται οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι εἰς

τὸν οἶκον τῆς νύμφης, ὅπου τελεῖται τὸ μυστήριον τοῦ γάμου. Πρὶν δὲ ὁ ἱερεὺς ἀρχίσῃ τὴν τελετὴν, ὁ γαμβρὸς πατεῖ λαθραίως τὸν δεξιὸν πόδα τῆς νύμφης, καὶ διὰ χρυσοῦ ἢ ἀργυροῦ νομίσματος σταυροῦνει αὐτὴν εἰς τὸ μέτωπον καὶ εἰς τὸ στήθος· ἀκολούθως θέτει εἰς τὸ στόμα τῆς, καὶ ἐδώθεν λαβοῦσα αὐτὴ, τὸ φυλάττει.

Μετὰ τὴν τελετὴν ἡ νύμφη συνοδεύεται ἐν χορδαῖς καὶ ὄργανοις καὶ πυροβολισμοῖς καὶ ἀλαλαγμοῖς εἰς τὸν οἶκον τοῦ γαμβροῦ. Ἄμα δὲ ἐξέλεθ' τοῦ οἴκου τῆς ἄρχεται μία τῶν καλλιφωνοτέρων γυναικῶν τῆς συνοδίας νὰ ἄδῃ καθ' ὁδὸν, ἐκ μέρους τῆς νύμφης, τὰ ἐξῆς δίστιχα·

Μισέω, φίλοι, κλάψτε με, κῆ ἀδέρφια μου μεγάλα καὶ σὺ μαννοῦλά μου γλυκεῖα, ποῦ μῶδινας τὸ γάλα.
Εὐκήσου με μαννοῦλά μου τώρα 'ς τὸ μισεμῆμό μου, 'φρηθῆτε μ' ἀδερφάνια μου 'ς τὸν ἀναχωρισμὸ μου.

Μετὰ τὸ ἄσμα τοῦτο ἄλλη συνακόλουθος ἀποκρίνεται ἐκ μέρους τῆς μητρὸς ἄδουσα,

Σύρε, παιδί μου, 'ς τὸ καλὸ, καὶ 'ς τὴν καλὴ τὴν ὥρα καὶ νὰ γιομίσ' ἡ στράτα σου τραντάφυλλα καὶ ρόδα.
Γειτόνισσας, γειτόνισσας, ποῦ 'ναὶ ἡ γειτονιά σας; ποῦ 'ν' ἡ φουμὰ τῆ γειτονιάς, καὶ ἡ δασκάλισσά σας;
Αὐτοῦ ποῦ 'πῆς, παιδάκι μου, εἶναι ξερὰ τὰ ξύλα, κῆ ἀπὸ τὰς ὀμμορράδαίς σου ἀνοῦν καὶ ὄργανου φύλλα.
'Σ τὴ γειτονία ποῦ θὰ νὰ πᾶς κανέλα μὴ μασσήσης καὶ μοσχοκάρυδο μὴ φᾶς, καὶ μᾶς ἀλχημονήσης.
Πόρτες καὶ παραθύρια μου ὄλα ἐξεκλειδωθῆτε, τῆ νύφη ποῦ σὰς στέλνομε καλά νὰν τῆ δεχθῆτε.

Μετὰ τοῦτο αἱ λοιπαὶ συνακόλουθοι γυναῖκες ἄδουσιν ἐκ περιτροπῆς τὰ ἀκόλουθα δίστιχα·

Καλὸς τὰ χιλοπρόβαλε ἡ βέργα ἡ ἀσημένια, διαβαίνει καὶ μᾶς χαιρετᾷ ἡ μαργαριταρένια.
Σαρώσετε τὰ διάβατα, σαρώσετε τὴν ρούγαις, γὰ νὰ διαθῆ ἡ νύφη μας μὲ τῆ χρυσαῖς φτερούγαις.
Αὐτοῦ ποῦ 'πῆς, νυφοῦλά μου, ἤλιος νὰ μὴ σὲ κᾶψῃ, καὶ μὴ ὀμπρέλα λῶχρυσὴ νὰ 'θῆγῃ νὰ σὲ σκεπάσῃ.

Ὅταν δὲ πλησιασώμεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ γαμβροῦ, ψάλλουσι ταδε·

'Ἀνοίξτε τὴν κᾶμπραις τῆ ἀπάνου, καὶ τῆ κάτω, κῆ ὁ γεῖος τοῦ 'Ρήγα ἔρχεται μὲ τὴν ἀρχόντισσά του.
Νὰ 'ν' ὁ γαμπρὸς καλὸτυχος, κ' ἡ νύφη καλομοῖρα, νὰ κᾶμουν 'σερνικὰ παιδιὰ 'σάν τοῦ Μαγιοῦ τὰ μῆλα.
Εὐλογημέν' ἀντρώγενο, ὁ Θεὸς νὰ σὰς βοηθήσῃ, κ' ἡ Παναγία ἡ δέσποινα νὰ σὰς πολυχρονίση.

Ἐπὶ τῆς στέγῃς τῆς οἰκίας τοῦ γαμβροῦ ἴσταται παῖς, φέρων κάνιστρον πλήρες βαμβακοσπόρου καὶ ὀρυζίου, ἐξ ὧν ῥίπίζει εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς προσερχομένης νύμφης. Παρὰ τῆ θύρας δὲ ἐκτίθενται διάφορα γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ἐν οἷς διαπρέπει μάλιστα τὸ *γενὶ (ἰνίον)*· εἰς δὲ τῶν οἰκείων προσφέρει τῆ νύμφῃ πέλεκυν δι' οὗ κτυπᾷ τρεῖς τὴν θύραν σταυροειδῶς, πατοῦσα συγχρόνως τὸ παρακείμενον ἰνίον· ἐντεῦθεν καὶ ἡ κοινὴ παροιμία — *ἠῤῥηκεν ἡ νύφη μας τὸ γενὶ 'ς τὴν πόρτα τση*. — Ἀκολούθως προσφέρειται αὐτῇ ρόδιον, δι' οὗ κτυπᾷ πάλιν σταυροειδῶς τὴν θύραν, καὶ ἔπειτα τὸ ρίπτει ἐντὸς